

## ИНТЕРВЈУ СА ПРОФ. ДР АЛАНОМ ЦИГЛЕРОМ СА УНИВЕРЗИТЕТА У КАНЗАСУ\*

*Славиша Орловић: Професоре Циглер, имао сам велику част да баш у изборној години, паралелно са председничким изборима и кампањом, пратим ваше предавање о америчким политичким партијама. Моје задовољство је утолико веће, јер је ваше име једино које сам срео у својој земљи пре доласка на Универзитет у Канзасу, нарочито у вези са темом која се тиче интересних група. Што се тиче ове последње председничке кампање, које су новине у Америчким председничким изборима и кампањи?*

*Алан Циглер:* Најновија ствар јесу промене Закона о финансирању кампања, па је тако једна од промена на последњим изборима била та да партије више не могу да прикупљају и троше меки новац (*soft money*). Меки новац је новац који је дат партији у ограниченом износу за трошкове изградње партије. Иако је то још увек дозвољено, више се не ради. Друга велика промена се тиче

\* Allan Cigler је професор на Универзитету у Канзасу, експерт за интересне групе, америчку политику и америчке политичке партије. Међу бројним књигама, *Interest Group Politics*, (2002, Washington, DC, CQ Press), доживела је у шест издања, као и књига *American Politics*, (Houghton Mifflin, Boston, 2002), такође шест издања.

интересних група; није им дозвољено да се рекламирају 60 дана пре генералног избора и 30 дана пре прелиминарних, да не би угрозили сам изборни процес. Већ се доста новца врти око избора. Више је пара потрошено на последњим изборима него на било којим пре.

*Да ли мислите да је на неким претходним изборима спољна политика имала више утицаја на председничку кампању, имајући у виду улогу САД данас у свету?*

Нема сумње да је тероризам спорно питање. Повезивање Ирака са тероризмом је било кључно у изборима. Кери је желео да одвоји ова два питања, а Буш да их повеже. Буш је био успешнији.

*Понекад партије личе једна на другу. Која је кључна разлика између Републиканаца и Демократа, генерално говорећи? Да ли је реч о економском либерализам или конзервативизму републиканаца против социјалне правде и државе благостања демократа? Ви сте рекли да је за владу тешко да испуни обећања у вези социјалних питања, јер то кошта. Можете ли да образложите ову тезу?*

Републиканци су више окренути вишим слојевима са већим приходима. Демократе више пажње поклањају законским решењима и питањима мањина. Део проблема представља то што је у вези са социјалним питањима, као на пример абортус, или трошкови на истраживања, тешко примењивати закон. Ви данас можете забранити абортус, али ће се овај процес и даље одвијати. Много тога је не регулисано. Потребно је да будемо моралнији и више поштујемо породичне вредности, али мало је места за ове ствари у политичкој арени.

*Пре избора, предвиђања о степену излазности бирача кретала су се око неких 50%. Такође се предвиђало да уколико излазност буде већа -, демократе имају веће шансе. Оно што се десило било је управо супротно. Како објашњавате ову ситуацију?*

Искуство говори да, уколико је излазност базирана на висини прихода, крајњи исход тешко може да погодује демократама.

На протеклим изборима се догодило то да су обе партије биле веома успешне при мобилисању својих гласача, али су републиканци боље обавили посао мобилишући евангелистичке гласаче. Велику предност на овим изборима донела је управо велика стопа излазности евангелиста, која је ишла у корист републиканској партији.

*Да ли се слажете са оценом да је Кери победио у ТВ дебати, али је Буш добио изборе?*

Да, слажем се са том изјавом. Чак и јавност верује у то.

*Колико је битна улога телевизије у току избора, нарочито после педесетих и шездесетих година, када је реч о новцу?*

Улога телевизије је да опсесивно намеће питања: ко су озбиљни кандидати, која би питања могла бити важна, и слично. Сматрам да је телевизија прецењена у смислу њеног утицаја на промену перцепције људи и њихових гласова, али она свакако креира главне осе изборне дебате и променила је много тога последњих година. Такође је потребно одвојити ТВ вести од оглашавања и маркетинга у кампању, јер је маркетиншки део кампање много важнији за промену гласова него што су то вести.

*Да ли је присутност телевизије у кампањи једино што захтева новац? Рекли сте да слобода говора и слобода медија захтевају новац, да ли је то тачно?*

Чак се и Суд сложио са тим. Ако желите да утичете на изборе преко телевизије у данашње време, морате да имате дебео џеп да бисте у томе успели. Не само на председничком нивоу, већ и на нивоу градова, у САД-у се на кампање за градоначелника у великим градовима потроши преко милион долара на ТВ рекламе. То је велики догађај; скоро као да се дешава трка у наоружању између кандидата. Као да се такмиче ко може да потроши више на ТВ. На последњим изборима појавили су се неки рекламни спотови Свепвудских ветерана, који су емитовани селективно по земљи, у августу, након конвенције демократа. Оне су вероватно направиле највећу разлику на изборима. У ствари, то су просто били само спотови које је ова група снимила, али Кери није одговорио

на њих. Требало је да то учини. Ако би требало да одредим једну ствар која је највише утицала на исход избора, ово би вероватно био мој избор.

*Шта је са политичком партиципацијом грађана Сједињених Држава данас? Шта се променило у односу на прошлост? Да ли је сада могуће да организације грађана остваре свој интерес без помоћи политичких партија, као представника, већ преко лоби група?*

С моје тачке гледишта, једно од објашњења мале излазности на изборе, које дајем на основу свог мишљења и академског нивоа, јесте то да су наше локалне партије јако слабе и не могу ефикасно да мобилишу гласаче. Највећа излазност у овој земљи била је онда када су партије биле снажне и умешне институције. Све више се ослањамо на мобилизацију гласача кроз њихово лично мишљење, кроз телевизију. То није ни приближно ефикасно као што су биле старе методе странака.

*Шта је са другим односима преко којих се може остварити интерес, као што су интересне групе или лобији? То је такозвана „адвокатска демократија“, где на пример грађани користе друге начине практикују демократију.*

Једна ствар о којој ви говорите је да иако је стопа излазности на изборе код нас релативно ниска, када се понашају као гласачи људи се ослањају на посебне интересне групе у случајевима када оне рефлектују њихове ставове према власти. То је тачно до одређене границе, али углавном чланство у групама у овој земљи није право чланство – то је слање чека. То значи да партиципација у групама није ни приближно онолико висока као што изгледа приликом прегледа учлањених. На најутуцајније групе чланство заправо и нема неки утицај.

*Да ли то значи да су америчке партије организоване више на државном него на савезном нивоу? Какав је однос Вашингтона и унутрашњости?*

У последњих тридесет до четрдесет година партије на националном нивоу се заиста ангажују не би ли постале јаче него

што су биле, углавном због својих капацитета да сакупљају новац. Мислим да ће сада доћи до промена, јер ће најновији Закон о финансирању кампања вероватно ослабити националне партије и ојачати локалне. Сматрам да локалне партије улажу заиста велики напор, а такве ствари ће постати пресудно битне.

*Рекли сте да се „политичке партије и интересне групе такмиче, сарађују и да су тежки савезници”. Да ли можете да објасните значење ове тврдње?*

Партије и интересне групе се такмиче међусобно око приступа новоизабраним политичарима. Са друге стране, такође схватају да су потребне једне другима – партијама су потребна средства, а интересним групама новац и људи. Интересне групе су схватиле да политичке партије могу бити добро превозно средство које њихове циљеве избацује у прве редове америчке политике. У том смислу оне сарађују. У основи се могу такмичити за приступ политичарима, тако да је целокупан њихов однос помало проблематичан. Хришћанска десница је, на пример, више него добродошла у Републиканској партији, као испомоћ, али Републиканска партија жели да остане самостална у односу на Хришћанску десницу. Ту се јављају тензије. Рецимо, Хришћанска десница веома негодује због Патриотског Закона (Patriot Act) и забринута је због угрожавања личних слобода. Републиканска партија се посветила прогуривању Патриотског Закона, па затегнутост односа између елемената групе и партије остаје.

*Данас око 30 милиона Хиспано-Американаца живи у Сједињеним Државама. Постало је важно да у кампањи кандидати узму у обзир и ову циљну групу и обратите им се на њиховом матерњем језику. Како објашњавате овакву улогу?*

Традиционално Хиспано популација је углавном демократски оријентисана, али је у многоме конзервативна, претежно католичке вероисповести. Партије имају много проблема у односу са Хиспано Американима, на пример Демократска партија је партија која је отворена према емигрантима, док је Републиканска партија више конзервативна и традиционална. Многи послови зависе од емиграната - радника. Све у свему, партије купују пуно

гласова преко питања емиграната. Међутим постоји и разлика: око 44% Хиспано гласача је гласало за републиканце овог пута. То је представљало велико повећање у односу на оно што се дешавало у прошлости. Тешко је причати о Хиспано-гласачима. Постоје велике разлике између Кубанаца из Мајамија и Латино гласача из Тексаса. Хиспано популација није хомогена, у ствари неки од њих чак и не желе да их називају Хиспано, већ желе да их сматрају белцима, док други имају другачије захтеве. Они нису јединствени као што је црначка заједница.

*Демократе говоре да подржавају Афро-американце више него Републиканци, али аргумент којим им се Републиканци супротстављају је први Афро-американац, државни секретар – Колин Паул, а сада је на том месту и Кондолиза Рајс. Како коментаришете ово?*

Како су Афро-американци у последњих пар година напредовали према вишим друштвеним слојевима, све је више њих који су образовани, имају висока примања и слично. Чини се да Републиканци апелују углавном на подручје економије. Има пуно конзервативних, успешних слободних предузетника међу Афро-американцима које је привукла републиканска оријентација према бизнису. Републиканци тако сада ту стоје мало боље, али чињеница је да Црнци и даље 90% гласају за демократе. У неком степену диверзитет који је приказан у Администрацији није репрезентативан.

*Чињеница је да током историје САД жена никада није била председник, као ни црнац. После ових председничких избора почело је да се спекулише о наредним номинацијама. Посебну загонетку представља питање кога ће Демократе следећег номиновати. Једна од могућности је да то буде Хилари Клинтон. Да ли се може десити да у том случају Републиканци номенују Кондолизу Рајс? Који је заиста могућ сценарио следећих избора?*

Заиста не знам. Изгледа да би Хилари Клинтон могла бити доминантна у Републиканској странци уколико би то желела. Мислим да је мало вероватно да ће се Кондолиза Рајс кандидовати за

председника. Као прво, никада није имала изборни опус, нема политичку базу... Сматрам да је то интересантна спекулација, али има мало основа за њу. Мислим да су мале шансе да се то деси.

*Политичке партије данас, нарочито у САД, постају сакупљачи и дистрибутери новца. Шта је са њиховим другим улогама?*

Традиционално, у Америчкој политици одређене партије су биле веома важне као мобилизатори бирачког тела, наводећи људе да буду део изборног дана. Због промена у Закону о финансирању кампања и формирању покрета за већи удео телевизије у кампањи, политичке партије су постале, у одређеном смислу, сакупљачи новца и канали који новац враћају назад својим људима. Веровали или не, обе политичке партије данас плаћају неким интересним групама да мобилишу њихове гласаче. Главна улога политичке партије је вероватно да сакупља новац за свог кандидата и да помогне вредним људима да се номинују под њиховом партијском етикетом. Играју много мању улогу него пре у мотивисању бирача да изађу на изборе.

*Неке од ваших књига су доживеле више издања, које и колико? Дали је то ваше тренутно интересовање, или Вас окупирају и друге теме?*

Овако, да видимо... Чини ми се да књига „Интересне групе” пролази кроз своје шесто издање, ридер „Америчка политика“ такође шест. Мој књига „Перспективе тероризма” је по први пут издата, као и књига „Друге културне групе“. У последње време доста пишем о финансирању кампања и улози интересних група у њима.

*У реду, хвала Вам најлепше.*

Хвала и Вама и пуно среће.